

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

SPRÁVA

**o vplyve kontinuálneho vzdelávania na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu
na gymnáziu a v strednej odbornej škole**

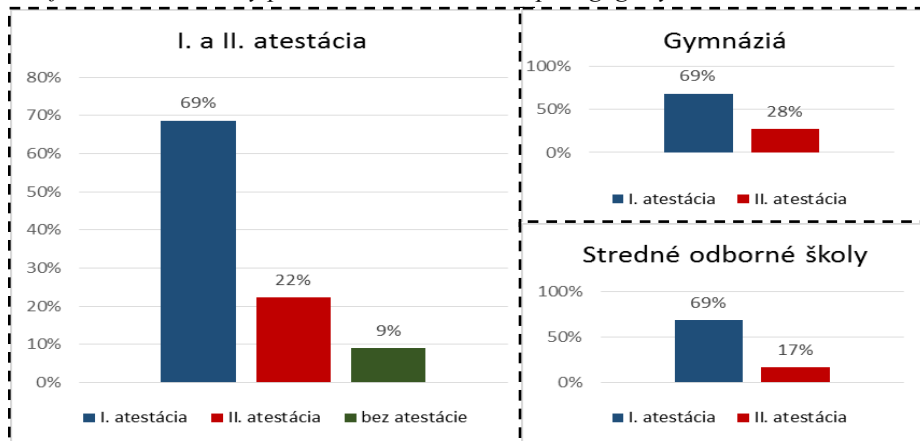
Základné údaje

Štátna školská inšpekcia (ďalej ŠŠI) vykonala v školskom roku 2016/2017 30 komplexných inšpekcií v stredných školách, v rámci ktorých sa sledoval aj vplyv kontinuálneho vzdelávania na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu na gymnáziu a v strednej odbornej škole. Kontrolovaných bolo 14 gymnázií (ďalej G) a 16 stredných odborných škôl (ďalej SOŠ). Z uvedeného počtu bolo 24 škôl štátnych (z toho 1 s vyučovacím jazykom maďarským), 4 súkromné a 1 cirkevná.

Záujem pedagogických zamestnancov o zvyšovanie svojich odborných kompetencií

V sledovaných subjektoch bol zadávaný dotazník, ktorý vyplnilo 591 pedagogických zamestnancov, pričom ich bolo 307 z G a 284 zo SOŠ. Priemerná dĺžka ich pedagogickej praxe bola 20,29 rokov (z toho na G 20,84 a v SOŠ 19,73). Na základe zistení z dotazníkov pôsobilo v stredných školách 406 učiteľov (z toho na G 211 a v SOŠ 195) s prvou atestáciou a 132 (z toho na G 85 a v SOŠ 47) s druhou atestáciou (graf č. 1).

Graf č. 1: Percentuálny podiel I. a II. atestácie u pedagogických zamestnancov

Gymnázia

Z celkového počtu 307 pedagogických zamestnancov absolvovalo v ostatných 2 rokoch kontinuálne vzdelávanie (ďalej KV) 187 učiteľov (60,91 %). Za najčastejšieho poskytovateľa KV označili učitelia na G metodicko-pedagogické centrum (180), v nižšom počte iné organizácie (99), vysoké školy (32), školy (13) a v najnižšom počte cirkvi alebo náboženské spoločnosti (1). Najviac učiteľov (42,67 %), z celkového počtu respondentov (307), navštevovalo aktualizčné vzdelávanie (tabuľka č. 1), následne inovačné (36,81 %), špecializačné (8,47 %), funkčné alebo funkčné inovačné (4,23 %) pre vedúcich zamestnancov a najmenej ich absolvovalo adaptačné vzdelávanie (3,58 %) pre začínajúcich pedagógov.

Tabuľka č. 1: Formy KV a počet pedagogických zamestnancov, ktorí absolvovali KV

Formy kontinuálneho vzdelávania (ďalej KV)	Počet pedagogických zamestnancov, ktorí absolvovali KV	Percento (%)
Adaptačné vzdelávanie	11	3,58 %
Aktualizačné vzdelávanie	131	42,67 %
Inovačné vzdelávanie	113	36,81 %
Funkčné alebo funkčné inovačné vzdelávanie	13	4,23 %
Špecializačné vzdelávanie	26	8,47 %

V najväčšej miere bolo absolvované KV orientované na *rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa* (tabuľka č. 2) so zameraním na ciele, metódy a formy práce (83 učiteľov – 27,04 %). Menej učiteľov absolvovalo vzdelávanie zamerané na spôsoby hodnotenia (40 učiteľov – 13,03 %). Vzdelávania zameraného na diagnostiku učebných štýlov sa zúčastnilo 20 pedagógov (6,51 %). Najnižšia účasť bola na vzdelávaní so zameraním na tvorbu učebných osnov (15 učiteľov – 4,89 %). V oblasti *rozvíjania odborných kompetencií v rámci svojich aprobačných predmetov* (tabuľka č. 3) sa najviac pedagogických zamestnancov zúčastnilo vzdelávania na prácu s interaktívnou tabuľkou (82 pedagogických zamestnancov 26,71 %). Vzdelávanie zamerané na nové podnety v tvorbe testov absolvovalo 42 učiteľov (13,68 %), tvorbu softvéru, prácu so špeciálnymi softvérmi 38 (12,38 %). Najmenej (21 učiteľov 6,84 %) absolvovalo vzdelávacie aktivity zamerané na tvorbu učebných textov.

Tabuľka č. 2: Prehľad absolvovaného KV s orientáciou na rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa

Zameranie KV	Ciele, metódy a formy práce		Spôsoby hodnotenia		Diagnostika učebných štýlov		Tvorba učebných osnov		Iné	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa	83	27,04 %	40	13,03 %	20	6,51 %	15	4,89 %	41	13,36 %

Tabuľka č. 3: Prehľad absolvovaného KV s orientáciou na rozvíjanie odborných kompetencií v rámci svojich aprobačných predmetov

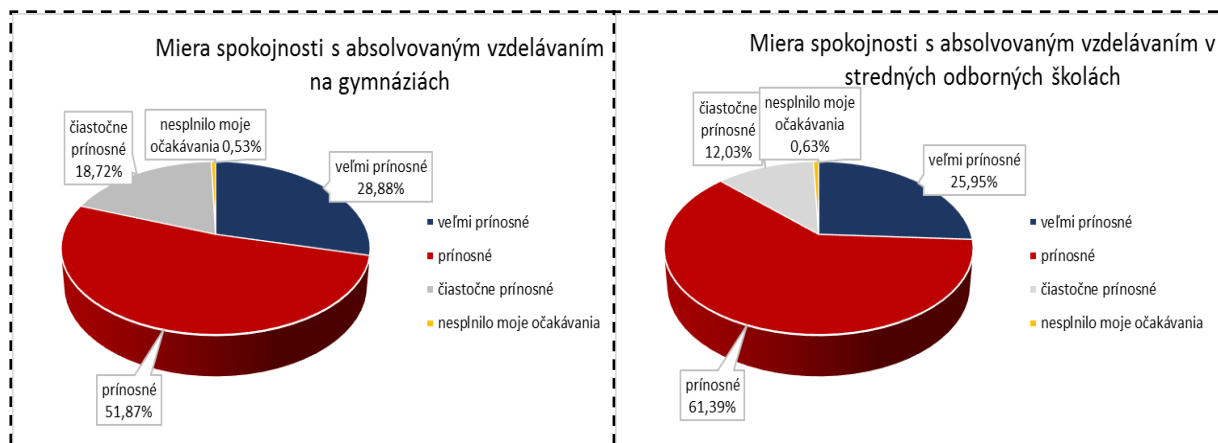
Zameranie KV	Tvorba testov		Tvorba učebných textov		Tvorba softvéru, práca so špec. softvérmi		Práca s interak. tabuľkou		Iné	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Rozvíjanie odborných kompetencií učiteľa v rámci aprobačných predmetov	42	13,68 %	21	6,84 %	38	12,38 %	82	26,71 %	31	10,10 %

Vzdelávanie zamerané na *rozvíjanie odborných kompetencií učiteľa mimo aprobačných predmetov*¹, absolvovalo 66 pedagógov (21,50 %). Najviac sa ich zúčastnilo vzdelávania

¹ Zameranie vzdelávania súviselo s využitím IKT vo vyučovaní, Holocaust Studies for Educators from Slovakia, školské preventívne programy, meranie sociálnej klímy, eTwinning, aScAgenda, výchovné a kariérne poradenstvo, semináre ku globálnemu a environmentálnemu vzdelávaniu, inštruktorský kurz zjazdového lyžovania, správanie a konanie učiteľa v práci a pod.

zameraného na využitie informačných a komunikačných technológií (ďalej IKT), eTwinning a rôzne školské preventívne programy. Z hľadiska úrovne a efektivity vzdelávaní, väčšina učiteľov (51,87 %) označila v dotazníkoch prospešnosť absolvovaných vzdelávaní za prínosné, 28,88 % ich považovalo za veľmi prínosné, 18,72 % za čiastočne prínosné a pre 0,53 % pedagogických zamestnancov vzdelávanie nesplnilo ich očakávania (graf č. 2).

Graf č. 2: Miera spokojnosti s absolvovaným vzdelávaním na G a v SOŠ

Stredné odborné školy

Počas komplexnej inšpekcie v SOŠ sa z 284 respondentov vyjadrilo 158 (55,63 %), že absolvovali za posledné 2 roky niektorú z foriem KV (tabuľka č. 4). Najviac navštevovalo aktualizčné vzdelávania (97 učiteľov – 34,15 %), následne inovačné (80 učiteľov – 28,17 %), funkčné (26 učiteľov – 9,15 %), špecializačné (22 učiteľov – 7,75 %) a najmenej absolvovali adaptačné (17 učiteľov – 5,99 %).

Tabuľka č. 4: Formy KV a počet pedagogických zamestnancov, ktorí absolvovali KV

Formy kontinuálneho vzdelávania (ďalej KV)	Počet pedagogických zamestnancov, ktorí absolvovali KV	Percento (%)
Adaptačné vzdelávanie	17	5,99 %
Aktualizačné vzdelávanie	97	34,15 %
Inovačné vzdelávanie	80	28,17 %
Funkčné alebo funkčné inovačné vzdelávanie	26	9,15 %
Špecializačné vzdelávanie	22	7,75 %

Vzdelávania, ktorých hlavným cieľom bolo *rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa*, absolvovalo 130 pedagogických zamestnancov (tabuľka č. 5). Z toho 41 (14,44 %) učiteľov navštevovalo vzdelávania so zameraním na ciele, metódy a formy práce. V nižšom počte absolvovali respondenti vzdelávanie zamerané na spôsoby hodnotenia – 29 (10,21 %), iné vzdelávania v kontexte *rozvíjania univerzálnych kompetencií* – 26 (9,15 %), tvorbu učebných osnov 21 (7,39 %) a diagnostiku učebných štýlov 13 (4,58 %) učiteľov.

Tabuľka č. 5: Prehľad absolvovaného KV s orientáciou na rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa

Zameranie KV	Ciele, metódy a formy práce		Spôsoby hodnotenia		Diagnostika učebných štýlov		Tvorba učebných osnov		Iné	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií učiteľa	41	14,44 %	29	10,21 %	13	4,58 %	21	7,39 %	26	9,15 %

Najviac pedagógov absolvovalo vzdelávanie na rozvíjanie odborných kompetencií učiteľa v rámci aprobačných predmetov (tabuľka č. 6) - prácu s interaktívnou tabuľkou – 43 (15,14 %). O niečo menej sa vzdelávalo v tvorbe testov – 42 (14,79 %), tvorbe softvéru/práca so špeciálnymi softvérmi² – 31 (10,92 %), tvorbe učebných textov – 28 (9,86 %). Iné formy uviedlo 24 (8,45 %)³ pedagógov.

Tabuľka č. 6: Prehľad absolvovaného KV s orientáciou na rozvíjanie odborných kompetencií v rámci svojich aprobačných predmetov

Zameranie KV	Tvorba testov		Tvorba učebných textov		Tvorba softvéru, práca so špec. soft.		Práca s interak. tabuľkou		Iné	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Rozvíjanie odborných kompetencií učiteľa v rámci aprobačných predmetov	42	14,79 %	28	9,86 %	31	10,92 %	43	15,14 %	24	8,45 %

Vzdelávanie zamerané na rozvíjanie odborných kompetencií učiteľa mimo aprobačných predmetov⁴ absolvovalo 44 (15,49 %) učiteľov. Zo zistení vyplývalo, že najčastejšie sa zúčastňovali vzdelávacích kurzov pre kariérových/výchovných poradcov alebo zameraných na tvorbu a rozvoj pozitívnej klímy triedy.

Pedagogickí zamestnanci považovali absolvované vzdelávania v 97 (61,39 %) prípadoch za prínosné, za veľmi prínosné ich považovalo 41 (25,95 %) a čiastočne prínosné 19 (12,03 %) učiteľov. U 1 (0,63 %) respondenta vzdelávanie nespĺnilo jeho očakávania (graf č. 2).

² Pre potreby modernizácie vyučovania odborných technických predmetov vyučujúci jednej SOŠ v Trenčianskom kraji pozitívne hodnotili možnosť vzdelávať sa a nadobudnúť nové vedomosti a zručnosti pri práci s aplikačnými softvérmi, ktoré priamo aj na hospitovaných hodinách využívali (kresliaci aplikačný softvér 3D CAD SolidWorks a SolidWorks Electrical Schematic, programovanie programo-vateľných automatov PLC Simatic), dlhoročnú spoluprácu v rámci lokálnej akadémie CISCO Networking Academy

³ Modelovanie v 3D (Stredná odborná škola, Bystrická 4, Žarnovica); Rozširujúce štúdium predmetu slovenský jazyk a literatúra (Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Zavarská 9, Trnava); Marketing v módnom priemysle (Stredná odborná škola, I. Krasku 491, Púchov)

⁴ Zameranie vzdelávania súviselo na základe zistení s rozširujúcim štúdiom predmetu slovenský jazyk a literatúra, inováciami v didaktike, rozvojom podnikateľských zručností, vzdelávaním pre kariérových/výchovných poradcov v SOŠ, rozvojom podnikateľských zručností, využitím digitálnej fotografie vo vyučovaní, finančnou gramotnosťou, psychológiou, učovníctvom, anglickou konverzáciou, rozvojom lektorských zručností, tvorbou a rozvojom pozitívnej klímy v triede, animáciou, inštruktážnym kurzom, kurzom dojenia a hodnotenia surového kravského mlieka, odborným kurzom modelovania v cukrárstve, kurzom súdneho znalca, digitálnymi kompetenciami, environmentálnym vzdelávaním, IKT, konfliktmi, asertivitou a syndrómom vyhorenia v práci učiteľa

Mobilita pedagogických zamestnancov

Zahraničných stáží sa v rámci mobility zúčastnilo celkovo 74 pedagogických zamestnancov (12,52 %), z toho 28 (9,12 %) bolo z G a 46 (16,20 %) zo SOŠ. V aspekte rozdelenia sledovaných subjektov na kraje, boli najaktívnejšie školy v Banskobystrickom kraji (24 stáží), následne v Trenčianskom (17), Žilinskom a Prešovskom (zhodne po 10). Základným cieľom mobility učiteľov bolo získanie nových jazykových, odborných a sociálnych kompetencií. Najväčší podiel súvisel so vzdelávacími programami zameranými na získanie a zdokonalenie vedomostí a zručností vo vyučovaní cudzích jazykov (anglický, nemecký a ruský)⁵ a rozvojom odborného vzdelávania⁶, na základe inovácií a následnej aplikácii nových metód vo výchovno-vzdelávacom procese. V jazykovom vzdelávaní mali pedagógovia možnosť vycestovať do krajín pôvodu daného cudzieho jazyka a osvojiť si tak nové trendy v inovatívnych metódach (napr. CLIL – Scarborough) a spoznávať kultúru krajín. Súčasťou tohto zamerania boli aj špeciálne sociálno-lingvistické programy zamerané na manažment, skúsenosti a zlepšenie života mladých ľudí s ohľadom na rozvoj jazykových kompetencií (program DofE – Medzinárodná cena vojvodu z Edinburgu). Mobilita pedagogických zamestnancov odborných predmetov vychádzala prevažne zo zamerania odborov, ktoré sa na školách vyučovali. Preto najčastejšie stáže smerovali do zahraničných odborných škôl, kde slovenskí učitelia získavali nové skúsenosti v technológiách a súčasných moderných trendoch teoretického a praktického vyučovania⁷.

Podmienky výberu vzdelávania

Gymnázia

Zo zistení vyplynulo, že 232 (75,57 %) učiteľov G vyberalo vzdelávanie podľa potrieb školy a učiteľa. Výber dostupnosti a šírky ponuky ovplyvnil 152 (49,51 %) pedagógov. Počet kreditov z absolvovaného vzdelávania zavážil u 88 (28,66 %) učiteľov.

Stredné odborné školy

Podobné zistenia ako na G, boli aj v SOŠ – počet pedagogických zamestnancov, ktorí si zvolili vzdelávanie na základe dostupnosti a šírky ponuky bol 108 (38,03 %). Vzdelávanie na základe prepojenia na vzdelávacie potreby školy a učiteľa si vybralo 187 (65,85 %) respondentov. Pre 69 (24,30 %) učiteľov bol motivujúcim prvkom výberu počet získaných kreditov za absolvované vzdelávania.

Záver

Z dotazníkov zadaných 591 učiteľom vyplynulo, že za posledné 2 roky sa KV v rôznych formách zúčastnilo spolu 345 pedagogických zamestnancov (58,38 %), z toho 187 na G a 158 v SOŠ. Najviac učiteľov v oboch typoch škôl sa zúčastnilo aktualizáčného a inovačného

⁵ *English teacher's day* (Viedeň); *CLIL – Scarborough*; vzdelávací program *Jazyk a kultúra* (Oxford, Berlín, Weimar); projekt *Erazmus+*, *Euroscola*; program *Leonardo da Vinci* (Weissenburg, Cordoba); program *DofE – Medzinárodná cena vojvodu z Edinburgu*

⁶ Realizácia projektu experimentálnej činnosti v pestovaní teplomilnej zeleniny v spolupráci s *Universita Popolare del Fortore* so sídlom v San Bartolomeo in Galdo - Taliansko; *Microsoft School IT Admins Advisory Board* v Grécku; celosvetová konferencia inovatívnych učiteľov *E2* v Maďarsku; stáž učiteľov ekonomických odborných predmetov v Poľsku a Českej republike.

⁷ Projekt *Európske cesty rozvoja vidieka*

vzdelávania. Ďalej sa výber líšil čiastočne v poradí⁸, najmenej učiteľov v oboch typoch škôl absolvovalo adaptačné vzdelávanie, určené pre začínajúcich učiteľov. Na základe zistenia výberu vzdelávania determinovaného dostupnosťou a šírkou ponuky (49,51 % pedagógov) možno konštatovať, že absolvované vzdelávanie bolo v značnej miere skôr odrazom ponuky ako reálneho záujmu či potrieb učiteľov a škôl. Rovnako zaujímavým zistením je vysoký záujem o vzdelávanie v témach rozvíjania univerzálnych pedagogických kompetencií, ktorými by mali učelia disponovať už v rámci pregraduálnej prípravy budúcich pedagógov.

Gymnaziá

Z počtu pedagógov, ktorí za posledné 2 roky absolvovali KV, považovalo 51,87 % pedagogických zamestnancov absolvované vzdelávanie za prínosné. Vo väčšine sledovaných subjektov učelia deklarovali, že získané vedomosti a zručnosti napomohli k skvalitneniu a modernizácii výchovno-vyučovacieho procesu. Absolventi KV najčastejšie vyzdvihovali úroveň získaných schopností pri práci s multimediálnou tabuľou a IKT. Ich vyjadrenia však nekorešpondovali so zisteniami z hospitácií, kde táto skutočnosť bola len málo zreteľná. Napríklad práca učiteľov s interaktívnou tabuľou bola na hodinách nielen sporadická, ale aj málo efektívna a nevystihovala zmieňované nadobudnuté poznatky zo vzdelávania. Zohľadňovanie rôznych učebných štýlov žiakov, zadávanie diferencovaných úloh a činností boli vo výchovno-vzdelávacom procese len veľmi málo pozorované – ale aj absolvovanie takéhoto vzdelávania bol veľmi nízky. Za nedostatočné možno považovať aj interné vzdelávanie v rámci predmetových komisií. Prenos poznatkov bol zväčša realizovaný len formou krátkej verbálnej informácie. Medzi pozitíva patrilo zistenie, že väčšina učiteľov si vzdelávania vyberala v cieľavedomom prepojení na vzdelávacie potreby školy a učiteľa. V rovnakom meradle bol aj rozhodovací faktor vychádzajúci z dostupnosti a šírky ponuky, čo možno hodnotiť ako pragmatický prvok selekcie druhu vzdelávania.

Stredné odborné školy

Absolvované KV považovalo za veľmi prínosné 25,95 % učiteľov SOŠ, ktorí v posledných 2 rokoch absolvovali KV. Avšak viac z nich (61,39 %) hodnotilo absolvované vzdelávanie len ako prínosné a dokonca 0,63 % pedagógov odpovedalo v dotazníku, že KV nesplnilo ich očakávania. Zo zistení vyplývalo, že napriek absolvovaniu rôznych typov vzdelávania nedokázali učelia získané vedomosti o nových trendoch a získané zručnosti s novými technológiami dostatočne a efektívne aplikovať do výchovno-vzdelávacieho procesu. Uvedené skutočnosti preto výraznou mierou ovplyvnili nevyhovujúcu úroveň teoretického (všeobecného i odborného) vyučovania v niektorých kontrolovaných subjektoch. Pomerne malý počet pedagógov, ktorí absolvovali vzdelávanie zamerané na diagnostiku učebných štýlov sa prejavil na sledovaných hodinách v málo vyhovujúcej diferenciacii úloh a činností vzhľadom na učebné štýly žiakov a ich rozdielne vzdelávacie schopnosti a zručnosti. Pozitívne možno hodnotiť školy, ktoré využívali aplikačné programy a získané vedomosti a zručnosti zo vzdelávania priamo aj na hospitovaných hodinách.

---

⁸ špecializačné, funkčné/funkčné inovačné (G); resp. funkčné/funkčné inovačné, špecializačné (SOŠ)

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- vymedziť reálne potreby školy v oblasti KV
- systematicky plánovať a zabezpečovať KV na rozvíjanie univerzálnych pedagogických kompetencií pre všetkých pedagogických zamestnancov s cieľom zvyšovania kvality výchovno-vzdelávacieho procesu v stredných školách (ciele, metódy a formy práce, spôsoby hodnotenia, diagnostika učebných štýlov)
- zabezpečiť aplikáciu poznatkov získaných absolvovaním vzdelávania zameraného na tvorbu softvéru, prácu so špecifickými softvérmi a interaktívnou tabuľou na ich efektívne využívanie učiteľmi i žiakmi v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu
- zamerať kontrolnú činnosť (formou hospitácií) na aplikovanie získaných poznatkov zo vzdelávaní vo výchovno-vzdelávacom procese
- rozšíriť účasť pedagogických zamestnancov na zahraničných stážach (v rámci mobility a v nadväznosti na nové technológie a trendy vo vzdelávaní)

Metodicko-pedagogickým centrám

- zvýšiť ponuku KV zameraného na spôsoby hodnotenia a diagnostiku učebných štýlov žiakov
- ponúkať vo väčšom množstve aj iné typy vzdelávania (e-learning)
- realizovať vzdelávania v oblasti funkčných gramotností (finančná, matematická, čitateľská)
- monitorovať a hodnotiť kvalitu poskytovaného vzdelávania

Štátnemu inštitútu odborného vzdelávania

- v spolupráci s príslušnými stavovskými organizáciami realizovať vzdelávanie so zameraním na prehĺbovanie odborných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

- pristúpiť ku zmene systému kontinuálneho vzdelávania, najmä v súvislosti s jeho väzbou na kreditové príplatky